

5. Metoda pozorování, druhy pozorování, oblasti, vedení záznamů

„Pozorování je proces systematického sledování a zaznamenávání projevů dítěte s cílem rozhodnout o optimálním vedení dítěte.“

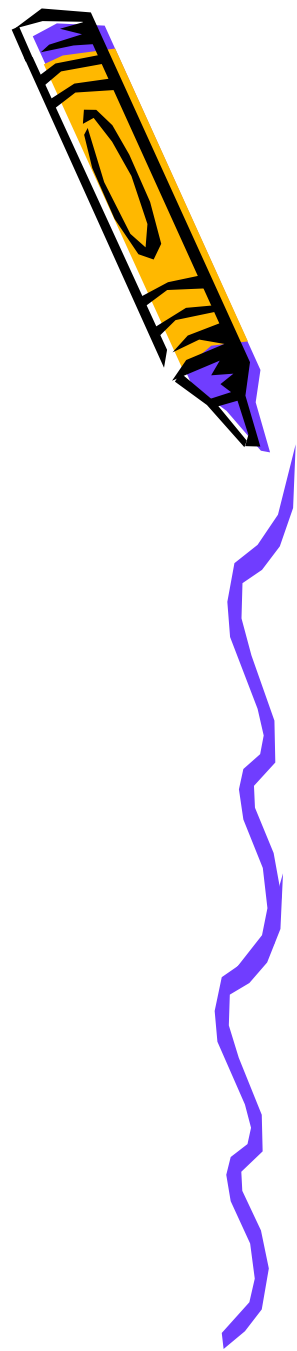
(Zelinková, 2001)

Pozorování je zaměřeno na takové projevy dítěte, které lze vidět, slyšet, měřit.

Rozlišujeme:

- Strukturované
- Nestrukturované

Druhy pozorování z různých hledisek:

- Introspekce - extrospekce (podle toho kdo je pozorován)
- Volné, přirozené, navozené, řízené (podle zásahů pozorovatele)
- Přímé - nepřímé (podle toho, kým jsou informace získávány)
- Zúčastněné - nezúčastněné (podle účasti pozorovatele)
- Krátkodobé - dlouhodobé (podle času)
- Strukturované - nestrukturované (podle přípravy pozorovatele)

Nestrukturované pozorování:

- snadnost a širší použití (malá náročnost na přípravu, prostředí, tvorbu nástrojů)
- přirozenost prostředí
- pružnost použití
- obtížnější na zachycení a vyhodnocení záznamů
- různé přístupy a varianty v uplatnění a zaznamenávání pozorování

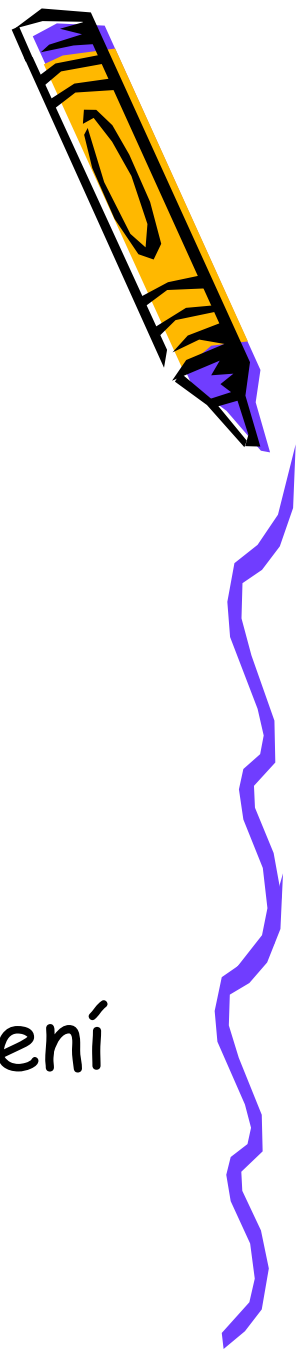

- Poznámky
- Terénní zápisky

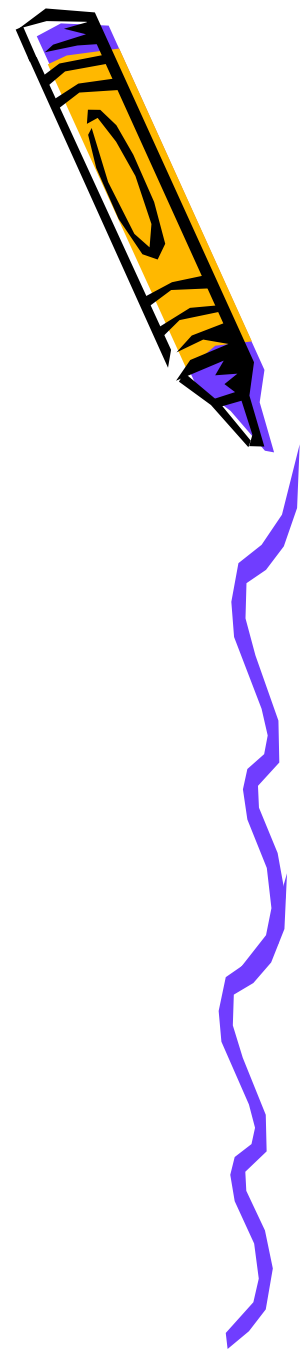
Strukturované pozorování:

- zvyšuje validitu pozorování
- pracovní příprava metodických materiálů
- náročné na čas
- jednodušší varianty záznamů jsou v MS použitelné
- „snazší“ zaznamenávání a vyhodnocení

Snížení negativních vlivů na pozorování:

- **výcvik pozorovatele**
- **autodiagnostika**, sebehodnocení, příp. korekce přístupu učitelky k dítěti
- účast dalších pozorovatelů
- využití techniky (např. videozáznam)
- použití dalších diagnostických metod
- vypracování a zpřesnění nástrojů pro pozorování (schémata, škály, kategorie)

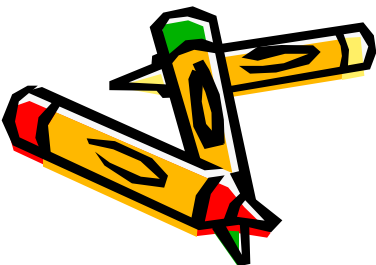
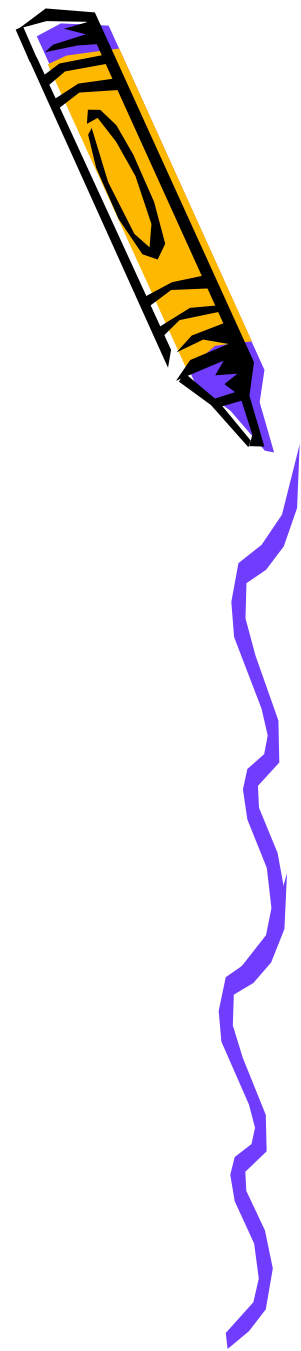

Předpoklady žádoucího pozorování a závěrů:

jasný předmět a cíl pozorování
(co chceme sledovat a zjistit)

- volba způsobu a postupu pozorování
- příprava vhodného záznamu z pozorování
- určení zpracování a využití výsledků pozorování
- „častost“ cílených pozorování (přispívá k přesnosti závěrů)

Zásady pro pozorování:

- odlišovat pozorované skutečnosti od **domněnek** (výkladů, uvádění příčin)
- nejprve zaznamenávat skutečné jevy a projevy dítěte bez jakéhokoliv hodnocení
- rozčlenit pozorování na části - dílčí úkoly
- sledovat projevy dítěte po delší dobu
- výsledky pozorování jasně písemně zformulovat

Popisy x domněnky???

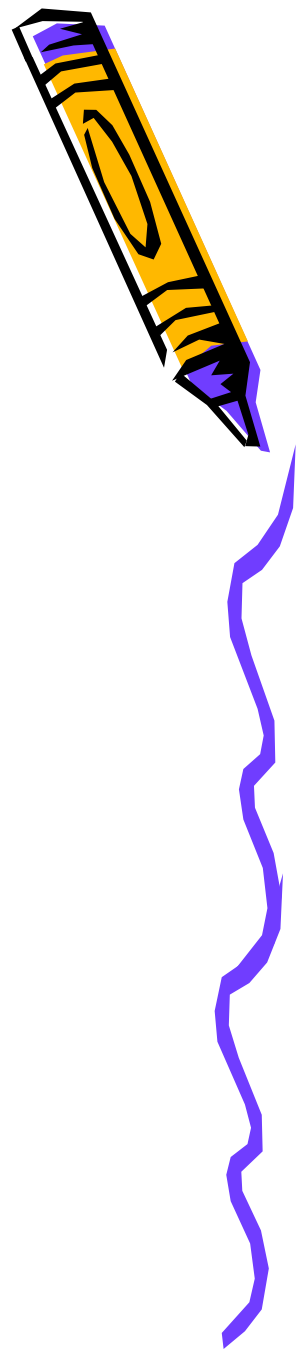
- Mirek neposkládal kostky.
- Eliška je nadaná.
- Jiřince se nechce poslouchat rady dospělých.
- Milan jedl jablko při hře.
- Zuzka si nehrála.
- Luděk je neukázněný.
- Standa se nezařadil do řady na pokyn učitelky.
- Jana chodí po třídě od ničeho k ničemu.
- Kuba se předvádí.
- Lucka zlobí.

Zaznamenávání jednotlivých jevů

- použití dílčího pozorování
- určení sledovaných jevů (jejich důležitosti) dle potřeby
- pozorování doplněno o vlastní poznámky, subjektivní názory, atp.
- snadnější pořizování zápisů

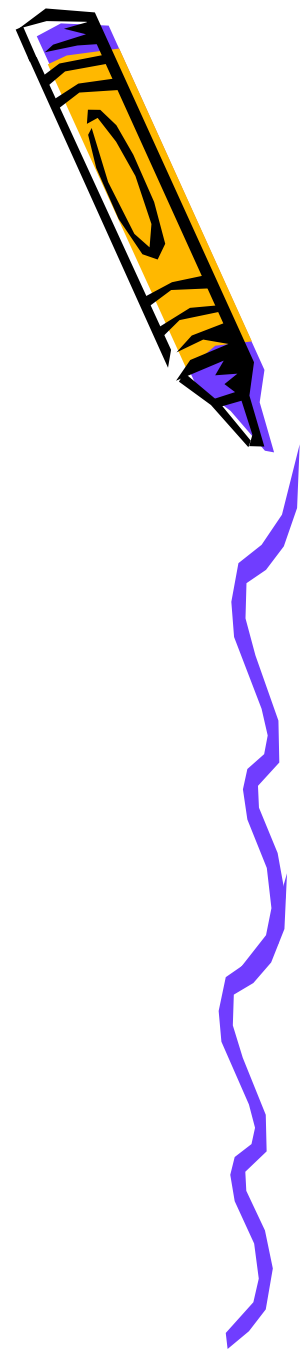
Soustavné sledování a zaznamenávání

- uplatnění dlouhodobého pozorování
- zaměření na určitý jev (problém)
- doplnění o výsledky dalších metod diagnostiky
- hlubší a komplexnější poznání reality
- formulování závěrů a opatření na základě řady dalších dílčích zjištění

Záznamy z pozorování

- „lístečky“ (příležitostné, připravené)
- záznamové archy a schémata
 - dílčí
 - doplňkové
 - orientační
 - komplexní
- využití techniky škálování

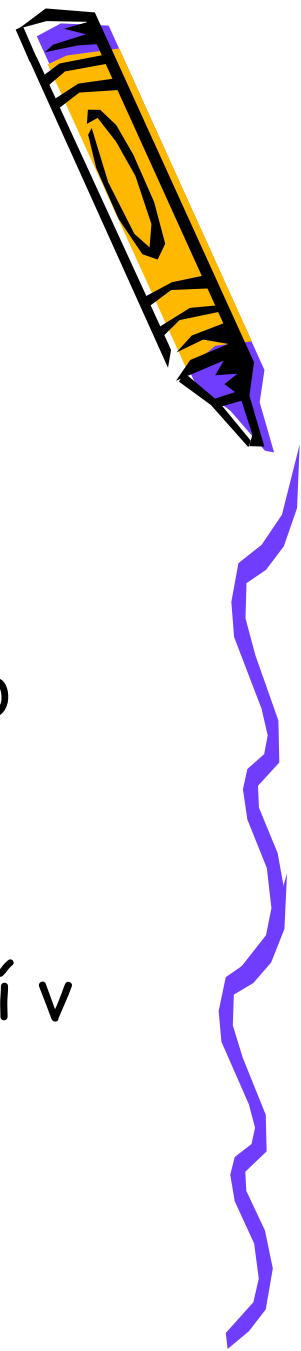
Údaje v záznamech by měly obsahovat tyto informace:

- o místě a času pozorování
- o předmětu pozorování
- o situaci v níž pozorování probíhalo
- kdo pozorování prováděl a zaznamenal
- metodické poznámky
- informace o výsledku pozorování

Pozorování hry

- základ diagnostické činnosti v MŠ
- sledování her z obsahového i formálního hlediska
- vypovídá o vývojové úrovni dítěte
- umožňuje diagnostiku úrovně schopností v různých druzích her

Pozorování je podmínkou individuálního přístupu k dítěti

Předpokládá:

- opakované pozorování
- průběžné chronologické záznamy
- analýzu zaznamenaných údajů
- vysvětlení pozorovaného jevu
- formulaci diagnostického závěru a opatření
- stanovení postupů a opatření

